

גליון 313
שנה ז' תשע"ח

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למשפחת קלייטן על האישור לשרתמש בתמונה

סיפורי חז"ל

יש עושר שמור לבעליו לרעתו קרח אבד בענין רע ועשרו עמו. עשרו של קורח היה נפלא וגדול מאוד, שהיה גובר של מלכות במצרים, וכל כך רבו אוצרותיו, שהיו מפתחות של בתי גנזיו משאוי של שלוש מאות פרדות לבנות. ומנין היה לו כל עושר הזה? מן הממון שקבץ יוסף במצרים, שמיילא יוסף שלושה מגדלים, וכל מגדל עמוק מאה אמה ורחב מאה אמה, ומסרם לפרעה לפי שהיה נאמן ולא נגע במה שאינו שלו, ולא הוריש ממון זה לבניו. וכיון שנתגלה לקרח אחד מן המגדלים הללו, נתגאה בעשרו וחלק על משה. ועליו נאמר "אל יתהלל עשיר בעושרו", מה גרם לו עושרו, גרם לו לחלוק על משה ואבד הוא ועושרו מן העולם (סנהדרין ק"י - א')

פרשת השבוע

חסרון כלשהו אצל אחד המבקרים, ובכן, אמור אתה ר' דוד, יהודי מטריח את עצמו ובא לביתי לאחל לי חג שמח, האם צריך אני לראות את חסרונותיו? ועל כן כתבתי את הפסוק (משלי ד' - כ"ה) "עיניך לנוכח יביטו ועפעפיך יישירו נגדך". והסביר פסוק זה הרה"ק רבי יעקב מליסא זיע"א, שכידוע טבע האדם להכיר ולראות חסרונותיו של הזולת ואת המעלות של עצמו, לכן נאמר 'עיניך לנוכח יביטו' כאשר הנך רואה את חסרונות זולתך העומד לפניך, מיד 'ועפעפיך יישירו נגדך', התבונן אז כלפי עצמך מי אתה ומה אתה, הסתכל נגדך כלפי עצמך תראה את חסרונותיך שלך, ואז תפסיק לראות את חסרונות זולתך ואת מגרעותיו. ולכן כתבתי פסוק זה והכנסתי לכיסי, ומידי פעם אני מוציא את הפתק, מתבונן בו וחושב על החסרונות שבי עצמי, בדרך כלל הנני כותב את הפסוק הזה לפני החג, אולם הפעם נשמת הדבר מזכרוני, ולכן נאלצתי לכתוב היום בחול המועד, אצלי זה ענין של פיקוח נפש.

ויקח קרח בן יצהר (ט"ז - א') פירש"י, וקרח שפיקח היה מה ראה לשטות זה עינו הטעתו. מסופר על הגה"ק רבי איסר זלמן מלצר זיע"א, שבאחד מימי חול המועד ביקש מתלמידו ובן משפחתו ר' דוד פינקל עט וקסת דיו. ר' דוד הבין שאם הרב מבקש לכתוב בחול המועד אין הדבר פשוט, אולם הואיל ורצה להבין את פשר הדבר נודעק וקרא: 'חול המועד'. לא שכחתי שהיום חול המועד השיב הרב, אבל עלי לכתוב משהו, אין בכך כלום במה שאני רוצה לכתוב זה שום דבר, אבל אני צריך לכתוב כיון שאצלי זה ענין של פיקוח נפש. ר' דוד קם ממקומו הביא את העט ואת הדיו, לקח הרב את העט, כתב מלים אחדות והכניס את הנייר לכיסו. לאחר מכן אמר לתלמידו כעת אפשר להמשיך ללמוד. נדהם ר' דוד איזה פיקוח נפש יש כאן אם הרב המשיך ללמוד בניחותא, הרגיש הרב בתמיהתו ואמר לו, כידוע לך נכנסים בחול המועד מבקרים רבים לאחל לי חג שמח, הואיל ומספר המבקרים הוא גדול, עלולים לעתים לראות

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 8:29 ת"א: 8:32 ר"ת: 9:04

קרח

זמני כניסת שבת
ירושלים: 7:11 ת"א: 7:26

אדם לעזוב את הארמון ולחזור לביתו, קם השר ואמר: "ובמה יוכל היהודי להביע את רגשי תודתו למלך על הכבוד הרב הזה שכבדו אותו? אני חושב שמן הראוי והנכון היה, שהוא יזמין אליו את המלך ופמלייתו לביקור גומלין, השר קיווה שרבי אדם בעל שם יימצא עתה במבוכה, ויאלץ להשיב את פני המלך ריקם, אולם לרוב תימהונו הזמין רבי אדם את המלך, את שריו ואת יועציו, לביקור גומלין ולסעודה ביום שנקבע.

רבי אדם בעל שם שב לביתו ולמשנתו, הגה שוב כמקודם בתורה, ולא היתה ניכרת אצלו כל הכנה לביקור המלך. בכל יום ויום שלח השר איש סתר משלו, לעמוד מקרוב על הכנותיו של רבי אדם לקראת הסעודה המלכותית, ובכל יום היה חוזר שליח זה ובפיו תשובה אחת: היהודי יושב בבקתה העלובה שלו והוגה בתורה. בקוצר רוח ייחל השר ליום המיועד שעניו תראינה בנפילתו של היהודי בפח שהוא טמן לו. והיום המיוחל הגיע סוף סוף.

מוקדם בבוקר שלח המלך שליח מיוחד להודיע לרבי אדם שביום זה יבואו המלך ובני לויתו אליו, השליח חזר והודיע למלך כי מצא את רבי אדם בבקתא רעועה יושב ולומד מתוך ספר עתיק, והוא ביקש למסור למלך שהוא מחכה לו ולכל הנלווים אליו לשעה הקבועה, והוא מודה לו מראש על הכבוד הגדול הזה שכבד אותו המלך. השר הצורר נטה להניע את לב המלך מן הביקור ואמר "היהודי הרי לועג למלך מוטב שלא נלך כלל פן נהיה לבוז" אך המלך אמר בתוקף שהוא כמלך צריך לשמור הבטחתו שהבטיח לרבי אדם.

מה גדולה היתה הפתעת המלך ובני לויתו כאשר הגיע לקצה היער, הנה במקום בקתה עלובה ורעועה, רואים הם ארמון גדול ומפואר ביותר, מוקף בעצים וגני נוי, בשער הארמון עומדים משרתים ועבדים מוכנים לשרת את האורחים הנעלים וכלי רכבם, המלך וכל פמלייתו השתאו מאד על יופיו של הגן ועל פרחיו הנפלאים, על מזרקות המים שבו, ועל צלילי התזמורת אשר הדיה נשמעו מבין העצים.

בכניסה לארמון עמד רבי אדם וקדם את פני המלך והנלווים אליו בפנים זוהרות ומחייכות, הוא ליוה את האורחים רמי המעלה אל האולמות המקושטים מרבדים ושטיחים, כלי כסף יקרים ומנורת תקרה עשויות בדולח.

במקום בקתה עלובה – ארמון גדול ומפואר ביותר

סיפור זה התרחש לפני שנים רבות, למלך אחד היה שר שהיה רשע גדול וצורר ישראל, תמיד חיפש תואנות להצר ולהציק ליהודים. בזמן ההוא חי יהודי קדוש שנתפרסם אחר כך בשם רבי אדם בעל שם זיע"א, רבי אדם היה גר בבקתה קטנה סמוך ליער עבות, צדיק גדול וקדוש היה, אך עני מרוד, יומם ולילה הגה בתורה ובעבודת ה', ולעתים קרובות היה נכנס לעמקי היער ולומד שם ברציפות שעות רבות.

באחד מטיוליו אלו ביער, הרגיש בין הסלעים, מקום חלול וגדול כמו פתח של מערה, נכנס רבי אדם לתוך המערה, ומצא בו ספר עתיק יומין, החל לדפדף בדפים הישנים של הספר, והנה אור גדול בקע מהם, התיישב רבי אדם על אחד הסלעים, וקרא במשך שעות רבות בספר שהיה מלא רמזי תורה וחכמה אלקית. שמו של ר' אדם כאיש אלוקים התפרסם, ואנשים רבים נהרו אליו, מרחוק ומקרוב היו באים אליו שיתפלל ויבקש עליהם רחמים מלפני ד', מי על חולה שיתרפא, מי על ברכת בנים, כל מי שצרה לו, וצרות רחמנא ליצלן הרי לא חסרות, היה בא לרבי אדם בעל שם, מתברך, מתרפא ונושע. שמו של ר' אדם הגיע גם לאזניו של אותו השר הצורר, והוא מרוב קנאתו ושנאתו לכל יהודי, גמר אומר לבזות אותו ולהשפילו.

מה עשה? בא אל המלך וסיפר לו על יהודי זה שהתפרסם לצדיק וקדוש, וביקש מאת המלך שיזמין את רבי אדם לארמונו, אז יוכח לדעת שגם הוא אינו אלא ככל היהודים נוכל ושקרן. שלח המלך רץ מיוחד לבקתה שליד היער, והזמין את רבי אדם לארמון המלוכה, ואף סעודה מיוחדת ערך המלך לכבודו, אליו נקראו כל שרי ויועצי המלך, וכל בית המלוכה, למען יראו כולם יהודי זה שאודותיו מתהלכים סיפורים נפלאים ומוזרים. לשעה הקבועה הופיע רבי אדם בעל שם בארמון המלוכה, הוא הפליא את המלך ואת כל המסובים באמרותיו הנבונות וחכמתו העמוקה, הוא גם הסביר להם במתק שפתיו, מדוע לא יוכל לאכול משולחן המלך בהיותו יהודי ובקש את סליחתם.

השר הצורר בראותו שתכניתו לא יצאה לפועל, ורבי אדם השאיר רושם חיובי על המלך והנוכחים, חרה אפו ביהודי זה ושנאתו וקנאתו בערו בו מאד, וכשהתכוונן ר'

משל ונמשל

המעט כי העליטנו מארץ זבת חלב ודבש וגו' כי תשתרר
עלינו גם השתרר (ט"ז – י"ג)

כאשר מגיעים לפסוק זה עומדים אנו משתוממים, דאיתא במדרש שכל העדה טענו טענה זו כיצד יתכן שקרח שפקח היה וגדול הדור ועמו מאתיים וחמישים ראשי סנהדראות של דור מקבלי התורה טעו בדבר כה פשוט, וכי לא ראו בעיניהם את שעבוד מצרים ואת הסבל אשר סבלו שם, ובמדבר לא חסרו דבר, ואיך אומרים המעט כי העליטנו מארץ זבת חלב ודבש? טענה כזו מתאימה אמנם לפחותי העם, אך כיצד יתכן שגדולי הדור יטענו שטות כזו? אלא ביאר הגה"ק רבי דסלר זיע"א (בספרו מכתב מאלהיהו ח"ד) עפ"י משל המובא בספר שאלות ותשובות לרב האי גאון (סימן י"ג) וכן היו מושלים משל:

מעשה בשועל אחד שבא עליו ארי לאכלו, אמר לו השועל, מה יש בידי להשביעך, אבל אני אראה לך אדם שמן שאתה טורף ושבע ממנו. והיה שם בור מכוסה ואדם יושב מאחוריו, כיון שראה הארי, אמר לשועל הריני מתירא מתפילתו של זה שלא יכשילני, אמר לו השועל, לא יגיעו הדברים לא לך ולא לבנך, אולי לכן בנך יגיעו, אבל בין כך אתה שבע מרעבונוך ועד בן בנך זמן רב הרבה. נתפתה הארי וקפץ על הבור ונפל לתוך הבור, בא השועל על שפת הבור והציץ עליו, אמר לו הארי הרי אמרת לי שאין הפורענות באה אלא על בן בני. אמר לו השועל כבר יש עון של אבי אביך שאתה נתפסת בו. אמר לו הארי 'אבות אכלו בוסר ושיני בנים תקחינה'. אמר לו השועל ולמה לא חשבת כן מתחילה? ומסיים רב האי גאון כמה מוסר יש במשל זה.

הלקח ממשל זה הוא: המפריע העיקרי אצל החכמים שאינם מאמינים הוא התאוה, כאשר התאוה מתגברת על האדם, לא די שאין חכמתו מצילתו אלא חכמתו מסייעתו להטעות את העולם ולהוליכם בדרכו המעוותת, אותם חכמים משפיעים על שאר בני אדם, שגם הם יקבלו השקפתם הטיפשית ומטעים אותם להאמין כאילו דרכם סלולה בחכמה. זה המוסר אשר התכוון רב האי גאון במשלו, גם הארי מלך החיות נפל ברשת השועל רק משום שנתאוה לבשר קצת יותר שמן, לכן מה שהבין בנקל לאחר שנענש ונסתלקה נגיעתו, לא הבין מתחילה כשתאותו משלה בו, זאת היא הסיבה אשר אמרו כולם טענות משונות אלו, כי התאוה שלטה בהם וגרמה להם לאבד את כל חכמתם אשר להם.

(אוצרות התורה קרח)

התפלאות האורחים רבתה ביותר בהיכנסם לאולם האוכל, הם מצאו את השולחן ערוך לכבודם בכל טוב כיד המלך, גביעים וכוסות יקרי ערך וכו'. המלך והשרים לא ראו מעודם שולחן שיהא ערוך בטוב טעם כזה, הם גם נהנו רבות מהסעודה שהכין רבי אדם עבורם, וביותר התענגו ממתק אמרות החכמה שנאמרו על ידי רבי אדם בעל שם.

אולם איש אחד בלבד היה סר וזועף, היה זה כמובן השר הצורך, שנאתו ליהודי והקנאה לו מלאו את כל חדרי לבו והשביתו ממנו כל שמחה, חשוב חשב כי אין זה אלא דמיון שווא וחלום בלהות, בהסבו כך ליד השולחן נפל מבטו על גביע קטן עשוי כולו זהב טהור, מפותח להפליא ומשובץ אבני חן יקרי ערך, חמד השר גביע זה בלבו, וכשראה שאין איש רואה, הוריד את הגביע מעל השולחן והחביאו באחד מכיסי בגדיו. לאחר הסעודה קם המלך לשוב לבית מלכותו, כל השרים והנלווים אליו עמדו כאיש אחד עם קום המלך, אולם רק אחד נשאר רתוק למקומו למקום מושבו, יושב כמאובן מבויש וחפוי ראש, היה זה לא אחר מאשר השר הצורך והרשע. המלך סקר אותו במבט חד וקרא כנגדו בנזיפה "האכלת כל כך הרבה, או שתית לשכרה עד שאינך יכול לקום ממקומך?"

בקושי הצליח השר להוציא מפיו כי לא בו האשמה, וכי הוא צמוד למקום מושבו כאילו תקעו אותו במסמרים, אין זאת כי אם זה שהיהודי ריתק אותו לכסא על ידי להטי כישופיו, "כיצד הנך מעיז לבזות את אדון הבית אשר כיבד את כולנו בסבר פנים בה יפות?" אמר המלך בגערה, כאן התערב רבי אדם בעל שם ולקח את רשות הדבור: "הוד רוממותו המלך, אולי חמד לו השר ללוות את אחד מכלי השולחן, וכשיחזיר את אשר לקח, יוכל השר לקום ממקומו ולחזור אל ביתו". פני השר חפו והחווירו כסיד, באי רצון בולט ומתוך בושה וכלימה, הוציא את הגביע מן הכיס והעמידו בחזרה על מקומו בשולחן, מבט נוקב מלא בוז נתן המלך בשר הגנב, ובהתעלמות מופגנת ממנו, עזב המלך את הארמון עם בני לווייתו, תוך הבעת תודה עמוקה לרבי אדם בעל שם על קבלת האורחים המפוארת שלו.

צִין אדם לחברו

פעולתם, ורבי יהושע העשיל התמסר לחינוכו ויהי לאיש כשר ויקר מאד.

מחלוקת לשם שמים

מסופר על הגה"ק רבי שלמה זלמן אויערבך זיע"א, שפעם אחת יצא נגד מוסד מסויים שהעמידו לראשם מנהל שלדעתו לא היה לטובת הדת של אותו מוסד. הוא לא היסס לצאת בפרהסיא לגלות דעתו דעת תורה כנגד המוסד והעומד בראשו. ערב אחד עלה אותו מנהל אל ביתו של הג"ר שלמה זלמן כשלבו פועם בחוזקה, חושש היה שמא יגרשוהו בבושת פנים ובחרי אף. אך הגאון קבלו בסבר פנים יפות, וכבדו שלא כערכו, וכשיצא ליווה אותו עד סוף חצירו, כשהוא מסביר לו שאינו מנהל מערכה אישית נגדו, אלא טובת המוסד לנגד עיניו, בסוברו שאין הוא האיש המתאים לנהלו. משעלה הרב אל ביתו, קרא לבני הבית ואמר להם, חפץ אני להראות אתכם וללמדכם לקח, איך מנהלים מחלוקת לשם שמים ללא פניות.

במה הארכת ימים

מספרים שפעם שאל אדם אחד את הגה"ק רבי אליהו לופיאן זיע"א במה הארכת ימים אמר לו מיום עמדי על דעתי לא כעסתי על שום אדם ולא על שום דבר

אהבת ישראל אמינית מסופר על הרה"ק רבי יהושע העשיל פרנקל תאומים מקאמרנא זיע"א (יומא דהילולא ד' תמוז) שכל ימיו היה גומל טוב לנדכאי לב, ואהבת ישראל באמת היה תקוע בלבבו. פעם אחת בעמדו בבית הכנסת שמע בני אדם משוחחים על אנשים הנדרשים לצבא. וסיפרו לתומם איך שבני האמידים והחשובים פדו את עצמם, ורק נער אחד פשוט ועני עומד להישלח לצבא. נתרגש מאד ושאל, אין אפשר לתת לאיש ישראל להיטמע בין הנכרים? ענו לו, ראשית הרי הוא בור. שנית אין כסף לפדותו כי כולם כבר תרמו מעל יכולתם לפדות את הבחורים היושבים באהלה של תורה. ניגש הצדיק אל ארון הקודש והוריד כתר כסף מספר התורה ואמר: תורתינו הקדושה, את פארן של ישראל ואינך צריכה לפאר של כסף, אקח את הכתר ואמשכן אותו בכדי לפדות בחור יהודי מן הגוים, וכשהש"ת שירחיב נחזור לך הכתר. וכן עשה, את הכתר משכן ואת הצעיר פדה. אח"כ כשנוכח לראות אותו שהוא באמת בור וע"ה גמור, דיבר אל לבו בדברים היוצאים מן הלב: הביטה נא ראה, למענן הסרתני כתר התורה ואיך אשא פנים אם תגדל ללא תורה וללא דרך ארץ? הדברים נכנסו ללבו ופעלו

הילולא דצדקיא

שבת קודש ג' תמוז הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר לוי יצחק מליובאוויטש (תשנ"ד)

יום ראשון ד' תמוז

רבנו יעקב ב"ר מאיר (ר"ת - ד"א תתקל"א) הרה"ק פינחס ב"ר צבי הירש (ההפלאה - תקס"ה)

הרה"ק רבי יהושע העשיל פרנקל תאומים מקאמרנא ב"ר ברוך (תר"ג)

יום שני ה' תמוז

הרה"ק רבי אלטר עזריאל מאיר מלובלין ב"ר אברהם (תש"א)

יום רביעי ז' תמוז

הגה"ק רבי ברוך פרענקל תאומים ב"ר יהושע יחזקאל פייבל (ברוך טעם - תקפ"ח) הרה"ק רבי שמחה בונים ב"ר אברהם מרדכי מגור (לב שמחה - תשנ"ב)

יום חמישי ח' תמוז

הרה"ק רבי מאיר מדויקוב ב"ר אליעזר (אמרי נועם - תרל"ז) (הרה"ק רבי מרדכי מקוומיר ב"ר אברהם המגיד מטריסק (תרע"ז)

יום שישי ט' תמוז

הרה"ק רבי יעקב מטעמילש ב"ר אליעזר ליפמן (ספרא דצניעותא דיעקב - תכ"ז) הרה"ק יקותיאל יהודה מצאנו-קלוזניבורג ב"ר צבי הירש (תשנ"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטיבין שליט"א מח"ס "גם אני אדוך" ו"מפרש יוסף הדר"ש" על המצוות.

שנים מקרא ואחד תרגום (ג)

א) יקרא שנים מקרא ואחד תרגום בנחת בהבנה ובדקדוק, ולא לשם פריקת העול. (מגיד מישרים ישעיה סימן ס"ו)

ב) אם אפשר לו שלא להפסיק בשנים מקרא ואחד תרגום על שום דבר, טוב ויפה מאד, וזהו בין פרשה לפרשה, אבל באמצע הענין מן הדין אסור להפסיק, שאסור להפסיק מדברי תורה לדברי שיחה. (משנה ברורה סימן רפ"ה ס"ק ו', ובשער הציון שם ס"ק י"א)

ג) גם בלשון הקודש לא יפסיק באמצע שנים מקרא ואחד תרגום. (כף החיים להגר"ח פלאגי" סימן כ"ז סעיף ד')

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

נדבת משפחת המבורגר הי"ו לע"נ ראש המשפחה הר"ר הלל המבורגר ז"ל בהר"ר פינחס נחום יבלחט"א נלב"ע ח' תמוז